

Et udfordrende år i FN-hovedkvarteret på Cypern 1984-85

Forfatter: Oberstløjtnant uden for aktiv tjeneste Peer Høegh-Guldberg

d. Cypern (UNFICYP) United Nations Forces in Cyprus

Republikken Cypern har siden 1974 været delt i en nordlig tyrkisk-cypriotisk del og en sydlig græsk-cypriotisk del. I 1983 udråbte den tyrkisk-cypriotiske del af øen sig for en selvstændig stat, kaldet Den Tyrkiske Republik Nordcypern (TRNC), som dog alene er blevet anerkendt af Tyrkiet.

Den tyrkiske invasion i 1974 udløste en massiv masseflugt i landet: Ca. 180.000 græsk-cyprioter fra den nordlige del af landet mod syd, mens omkring 45.000 tyrkisk-cyprioter flygtede fra syd mod nord. Militærjuntaen i Athen gik imidlertid af, kort tid efter, hvilket også fik Samson til at træde tilbage som præsident i staten Cypern.

Den tyrkiske invasion og masseflugten førte til, at øen i praksis blev delt i to, både etnisk og geografisk, hvilket den har været siden da. Ca. 30 procent af Cypern administreres i dag af tyrkisk-cyprioterne, 70 procent af græsk-cyprioterne, mens FN administrerer en neutral zone, (bufferzonen, stiplede på kortet), der går tværs over hele øen.

Efter at have afleveret min bataljon i sommeren 1984 drog familien ved brug af privat bil og diverse færger til Cypern. Jeg skulle virke som chief operation officer ved FN-hovedkvarteret i Nicosia i et år. En ganske anden udfordring, fordi det var min første reelle stabstjeneste med meget vide beføjelser som chef for operationsafdelingen. I jobbet blev

jeg vel støttet af meget dygtige og fremadstræbende officerer kommende fra de syv nationer, der indgik i styrken. Det var et spørgsmål om at lære hurtigt og tilkæmpe sig en reel kompetence i det magtspil, der altid udvises i et internationalt hovedkvarter af den type.

Hovedkvarterets operationsstab og o-officerene fra de fem kontingenter

FN-styrken udgjordes af Staben i hovedkvarteret i Nicosia, det danske kontingent, det engelske kontingent, det canadiske kontingent (på den grønne linje i Nicosia), det svenske kontingent og det østrigske kontingent placeret i tildelte ansvarssektorer fra vest til øst i bufferzonen. En politistyrke fra Australien havde ansvaret for administrationen og ro og orden i bufferzonen. Støttefunktioner blev udført af FN Field Service Organisation.

Et af højdepunkterne var den uge, hvor jeg var attachéret den dengang virkende undergeneralsekretær Briant Urqhart, ansvarlig for FN's fredsbevarende missioner. Den legendariske veteran fra 2. verdenskrig var en af disse sjældne personligheder, der evner at udstråle en selvfølgelig respekt om sin person og sit virke. Det var meget berigende i en lille uge at bevæge sig fra vest mod øst i den af FN etablerede bufferzone for at besøge samtlige bemandede observationsposter. Typisk for den besøgende var, at han insisterede på at blive transporteret i et åbent køretøj frem for pr. helikopter, fordi det gav ham en langt bedre forståelse af problemområderne i zonen. Orienteringerne blev givet af delingsførere/kørerne på køretøjerne, altså de ansvarlige førere på laveste niveau. Undergeneralsekretærens vitalitet trods den høje alder betød, at den attachéerede gik træet i seng hver aften ansvaret var mit, idet de travle dage på linjen blev suppleret med et antal af sociale arrangementer i anledning af besøget der skulle aftales og gennemføres. Øjebliksbeskrivelserne er skrevet inden for et døgn for 39 år siden.

Rejsen

"Vi valgte at sejle til Cypern. Forskellige omstændigheder fødte denne rejse. De blomstrede frem spontant ud af vores naturs krav. Efter en hastig tur ned gennem Europa førte disse tanker til Ancona ved mørkets frembrud, set fra dækket på det skib, der skulle føre os ned gennem øhavet til Cypern. Det var de sidste dagslystimer, der skælvende i tusind spejlinger, kølig som gele og det var som en stor mester i et anfald af storsind havde slynget hele sin farvekasse op mod himlen for at blænde verdens indre øje. Skyer og vand blandedes, dryppende af farver, der følsomt gled over i hinanden, opløstes med tårne, balkoner og tage flydende i rummet som stumper af en glasmosaikrude set gennem en halv snes slør af rispapir.

Det var et passende udgangspunkt for den, der rejser til den østlige Levant. Cypern ventede forude, frugtbar på sin egen måde, fuld af gudinder og sundhedskilder, gamle borge og klostre, frugter og grønne græsgange, præster og sigøjnere. Sådan venter vi os den i hvert fald.

Vi sad i tavshed, til skibet udsendte en dampsky med en høj hvislende lyd, mens perlebobler af fortættet damp trillede ned af sirenen.

Det var på tide at sige farvel til Europa.

Bugserbåden brægede efter os, da vi sejlede ud af havneløbet. Mørket sænkede sig over land og vand, og tusinder af lys tændtes. Byen forsvandt og dermed lysene. De lave kystbjerge var det sidste, vi så til Italien. Vi vendte os fra rælingen med et suk for vi mærkede jo, at lyset var ved at sive ganske stille ud i mørket så ligegyldigt som den mørke røg, skibets skorsten udsendte. Med nattens komme var vi igen blevet os ensomheden og tiden bevidst - de to fæller, uden hvem ingen reelt kan skænke os noget.

Nu er det, at den rejsende søger mod landjorden i form af breve, der skal skrives. Det er stadig varmt på dækket. Forventningerne kan nu udkrystallisere sig.

Forskellige invasioner har hærget og nedbrudt øen og stablet det ene monument oven på det andet. Kongers og kejserdømmers stridigheder har plettet den med blod, har udmattet og oprasket dens landskaber gentagne gange med moskeer, katedraler og fæstninger. I historiens og kulturernes ebbe og flod har øen atter og atter været et krydsningspunkt, hvor arier, semitter, kristne og muslimer mødtes i dødens favntag.

Vi lagde til i eftermiddagsheden fire et halvt døgn senere i en ret trist og karakterløs by. Grimme rækker af magasiner og lagerbygninger med lappede og afskallede facader lå ud mod kajområdet med det lave og snavsede vand som baggrund. Limassol ligger ved en lavvandet saltsø.

Vi kørte fra borde i den sølvgrå Volvo, der havde gjort det så godt hidtil. I den barsk udseende toldbygning var der ikke værst omend uvant hedt – men i stedet for den vældige råben og gestikuleren, prutten om priser og banden og sværgeren, som vi ventede at møde i Levantens havnebyer, herskede her en tung og dump stilhed. Toldbetjentene og andre travle ligeværdige passede deres dont, som var de søvngængere. Det var overraskende at opleve at de kunne tage sig nok sammen til at besvare spørgsmål. Man kunne sandelig spørge på engelsk og få et svar på samme sprog. I løbet af mindre end en time var forretningerne overstået, og vi kunne sikkert ført af en dansk majorfamilie begive os ud i trafikken. Familien havde trodset middagsheden for at modtage og lede os fra skranke til skranke. Vi skulle køre i venstre side af vejen det sidste stykke af de godt enogtyve

hundrede kilometer, rejsen på landjorden havde omfattet, før vi efter nøjagtig en uges færd kunne nå vort kommende hjem i den vestlige udkant af Nicosia.

Igennem Limassol til det yderste punkt, hvor ruinerne af det gamle Amathus ligger, et sted vi givet vil vende tilbage til.

Vi kørte langsomt ind i landet gennem det grønne bælte af vingårde og små landsbyer og nåede den nyanlagte motorvej. Det gik derefter stærkt og efter en god halv time kom Nicosia endelig til syne, den store moskes spinkle minaret dukkede op imellem de overraskende mange fleretagers bygninger. Nicosia er en hastigt voksende, moderne by. Over den tørre brune slette kunne vi se Kyreniabjergenes lette, luftige konturer og de kalkgrå stenmasser i eftermiddagssolen.

Vi var hastigt kommet ud på den store nøgne slette, Mesaoria, midt på hvilken hovedstaden ligger. Sletten er denne eftermiddag yderst støvet og uindbydende.

Det gjorde godt at nå Sycamore Road 3 i Married Quarters, næste års bolig for os fire. Vore gode venner havde fyldt køleskabet op. På terrassen ventede vores tintrunks, et køleskab og en vaskemaskine på os. Utroligt hvad en omhyggelig planlægning og en god portion held kan føre til. Rejsefærden var til ende. Et års ophold i disse ganske uvante omgivelser venter forude på Afrodites ø.

De næste dage gik med at få vores to børn i en international skole. De skulle forberede sig til gymnasieårene på Viborg Katedralskole efter hjemkomst næste år. Skoleåret blev en succes for dem begge. Boligen var en lejebolig inklusiv møbler og køkkengrej”.

Nicosia summede i det år af megen politisk aktivitet i det store antal ambassader og repræsentationer, som var samlet på øen. På den storpolitiske scene foregik mange aktiviteter relateret til Mellemosten og det iskolde forhold mellem Tyrkiet og Grækenland. FN-styrkens chef og dele af staben skulle lade sig repræsentere, hvilket betød, at den daglige tjenestedag i gennemsnit på fire af ugens dage blev forlænget med deltagelse i sociale arrangementer internt forestået af de deltagende nationer i styrken og eksternt af de udenlandske repræsentationer.

Skovbrand i bufferzonen

”Skoven brænder i bufferzonen. Ilden breder sig med lynets hast i den lave buskagtige bevoksning, der er tør som krudt efter måneders tørke, hvor det blændende hvide sollys hver dag tvinger termometrets kviksølvøjle op over 40 grader.

Et beredskabshold fra den danske FN-styrke på øen arbejder sig svedende i de tykke kampuniformer igennem skovbunden svingende rytmisk med branddaskerne. På højre fløj trænger en afdeling på flere hundrede tyrkiske soldater frem mod ildmuren. De går hårdt til den, måske ansporet af dårlig samvittighed, for det var sandsynligvis en skødesløst henkastet cigaret ved en af de tyrkiske observationsposter, der startede ilden.

Nede i dalen arbejdede græske soldater, bønder og civile brandfolk sig frem mod ildmuren. Branden fik et øjeblikke parter til at glemme uforsonligheden. Men allerede dagen efter bristede håbet om forsoning. Endnu en gang strammede tyrkerne kursen ved overgangene til bufferzonen.

Da jeg den næste dag skulle ledsage Berlingske Tidendes udsendte medarbejder igennem den tyrkiske cypriotisk kontrollerede zone, måtte vi vente i timevis i den åbne Land Rover, mens solen bagte ned fra en skyfri himmel. Vagtposterne ved den tyrkiske check point truede os med geværene, da vi forsøgte at vende. Efter megen højtråbende palaver i skilderhusets telefon fik vi endelig tilladelse.

Juleperioden

Østrigerne lagde for. Vi fejrede Krampus lørdag den 8. december. En aften der fejres overalt i Østrig med specielle retter på bordet og en speciel Krampus ceremoni, hvor kun nissefar, St. Nicolas, kan sikre, at de små djævlige Krampus kan vise en nåde, hvis begåede synder angres. Et hundrede og tresfestklædte samledes om smukt pyntede borde for på denne måde at indlede julen.

2. søndag i advent blev fejret hos en dansk familie, hvor vi danske samledes til gløgg og æbleskiver. 13. december fejrede svenskerne julens komme med et Sankt Lucia-optog først i hovedkvarteret i den årlige morgenstund og senere om eftermiddagen i officersmessen, hvor svensk gløgg og pepperkaker blev serveret. Lørdag den 15. december mødte godt et hundrede for at smykke messeområdet. Hvert kontingent havde fået tildelt en del af området. Julegranen, hentet i femogtyve graders varme i Nicosias centrum, dannede den centrale del af det danske hjørne. De elskede kræmmerhuse, flettede hjerter, kugler, flagguirlander og julelysene skulle snart fremtrylle et rigtigt Peters Juletræ. En nisselandsby, kravlenisser og uroer manglede ikke. Vi delte lokale med finnerne og canadierne.

Forbavsende så forskelligt der kan pyntes til jul. Næppe nogen gør så meget ud af det som os danske. Heldigvis for det.

18. – 20. december skabtes efter engelsk skik, en " Music Hall - A Christmas Extravaganza". Tre afdelingschefer - en engelsk, en svensk og en dansk oberstløjtnant optrådte i et dragshow som " backinggruppe" for Diana Ross. Jeg var ømt at skue. Lillejuleaftensdag blev speciel. Det var en kølig morgen. En af de dage hvor regnen ikke ved om den ville dryppe fra tunge, mørke skyer. Termometret viste seksten grader. Englænderne skulle vise os andre, hvad de forstår ved jul. Firs ældre, børn, hunde, tykke, tynde, mødre, døtre, fædre og sønner kommende fra Finlands nordgrænse til sydspidsen af New Zealand, fra Irlands grønne kystsletter i vest til Bangkok i øst begav sig på sporjagt. Der var ingen ræv, heste og hundekobbel, men ideen var den samme. Alle styrtede over stok og sten i mere end et par timer, råbende, stønnende, skuffede over at være ført på vildspor, begejstrede over pludselig at have fået fært. Alle samledes bagefter i haven til stabschefens store tjenestebolig et hundrede halvtreds meter fra den tyrkiske forreste forsvarslinje, hvor de måbende soldater i deres observationsanlæg kunne iagttage næste del af festen. Alle blev udstyret med en avis. Nu skulle der kreeres papirhatte. Et fantastisk syn. Hvilken iver blev ikke lagt for dagen. Dernæst skulle der spises - stående. Irsk stuvning, salat, bagt kartoffel og brandy butter til dessert - mere speciel end egentlig rart. Hertil blev serveret græsk cypriotisk rødvin og tyrkisk cypriotisk øl, der smager godt. Klokkeren atten samme dag var alle danske familier samlet til julegudstjeneste i det lille engelske kapel. Feltpræsten og hans degn/organist tog del i vores middag og de sidste juleforberedelser, som blandt andet bestod i pyntning af vores juletræ.

Juleaftensdag oprandt. Alle danske knyttet til hovedkvarteret samledes midt på eftermiddagen hos os til hvid gløgg og hjemmets julebag. Der duftede af jul. Alt var som hjemme, kun de nære øvrige familiemedlemmer manglede. Den senere telefoniske kontakt var ikke det samme. Vi fire spiste dansk julemiddag, kun desserten var anderledes. Udhulede, flotte appelsiner plukket samme dag og fyldt med spirituel appelsincreme med masser af hakkede mandler.

1. juledag tilbragte vi hos det danske kontingent på øens vestlige del. Dansk julefrokost, megen hyggelig snak og en konstatering af, at vi ej savnede den danske vinter på denne skønne dag, hvor solen bagte og fik landskabet, vi passerede igennem, til at smile.

2. juledag og den 27. december afsluttede vi forberedelserne til to dages gæstebud i vort hjem. I alt 46 var indbudt. Alle sagde ja tak til at opleve vores fondue. Det var nødvendigt at ændre vores soveværelse til gildestue i nogle dage. Festligt blev det, og vi fik på denne måde mulighed for at gengælde en del af den gæstfrihed, vi havde mødt. .

Nytårsaften mødtes ca. et hundrede og firs for på behørig vis at sige farvel til det gamle og byde det nye år velkommen. Canadierne, gør som vi, klæder sig på til lejligheden, smoking og lang kjole. Briterne holder karneval denne aften. Det blev derfor en særdeles broget og uforglemmelig aften og nat.

Næste morgen - nytårsmorgen mødte mange af gæsterne hos canadierne for at fejre Levée. Påklædning: Bedste uniform med dekorationer og medaljer anlagt. Vi blev budt på en speciel spirituel mælkedrink og kold buffet.

Sig ikke, at juleperioden ikke kan festligholdes på manganen en måde.

For en god ordens skyld skal tilføjes, at oberstløjtnanten afviklede nogle af sine fridøgn i jule- og nytårsperioden.

Forsvarsministeren aflagde besøg ved hovedkvarteret og det danske kontingent

Alt er jo ikke bare skæg og ballade.

Skuffelsen var stor overalt på øen, da forhandlingerne i New York om Cyprens fremtid blev afbrudt den 20. januar. Den politiske aktivitet har siden været meget hektisk her på øen. Netop nu synes der at være kaoslignende tilstande på den politiske front. Den militære situation er rolig, som den heldigvis har været, siden vi ankom til øen i midten af september.

*Far og søn på DANCON March
2x25 km*

DANCON's medaljeparade

Et oprigtigt forsøg på at skabe en permanent løsning forsøges til stadighed. Der er tale om både "peace keeping" og "peace making". Det er interessant og udviklende at være med i dette arbejde.

Den internationale fredsstyrke har ansvaret for kontrollen med al aktivitet i en bufferzone, der løber over øen fra vest til øst. Krænkelser i zonen af våbenstilstandsbetingelserne efterforskes og om nødvendigt protesteres og indberettes til hovedkvarteret i New York. Det er noget af en opgave at lede afdelingen for al operativt virke på øen. En canadier, en irlænder, en australier, to briter og en dansker er mine sektionschefer. Endvidere er der knyttet tre svenskere, to finner og to østrigske officerer til afdelingen.

Styrkens chef er en østrigsk general, stabschefen er en britisk brigadegeneral og vicestabschefen er en canadisk oberst.

Det er vel næppe svært at forestille sig, at ens viden, færdigheder og sprogkundskaber bliver stillet på prøve. Det er og bliver fascinerende at virke i en sådan stab.

Peer Hoegh-Guldberg